

PJESANCA MORU

(hoc mare magnum et spatiosum manibus est)

Procijenit svak more i svijem je toj znano
veliko da je more, i rukam prostrano,
u kom su dubine, i gdi su razlike
od riba živine, drobne i velike,
kijem slaba svijes moja ni nitkor na svijeti 5
razlikos ni broja ne može izrijeti.
I velja voda taj, i voda taj slana
optječe vās svijet saj, około svijeh strana,
i kripos tuj ima da u zapad i u istok
oseče i plima, i na jedan stoji rok. 10
I narav još svoja čini da toj more
vazda bez pokoja kreće se i kopore,
koliko da razlog i način pozna,va,
ki odzgar višnji Bog naravi sazda,va,
i slatke sve vode od rijeka i od vira, 15
zemlje van ke ishode i teku bez mira.
A slavno toj more k brdu se ne dviže,
pristupit da more zemaljske međiše;
i tko bi u nj prolio sve od svijeta sladosti,
ne bi mu odsolio grkušte slanosti. 20
Nu darov svoj slavan tko može izrijeti,
gdi je ravno kako dlan, i plitko vidjeti,
a kruglo i plitko, dugo i široko,
i slano i žitko, mioko i duboko.
A Božja odluka stvori ga i učini 25
da kako jabuka vazda je u oblini;
ter slane te vode od sinjega mora
sve brijege nathode i vrhe od gora.
A stvar je čudna rijet da je voda vrhu nas

i u vodah dolnji svijet poklopljen da je vās, 30
 stojeći takmeno od voda u pupku
 jak pice praskveno povito u klupku.
 A zemlja ostaje vode van i kraj suh,
 gdi život svoj traje živući svaki duh,
 sunačce gdi ju takoj i topli i vrući, 35
 da slijedi narav svoj svaki duh živući;
 človjeku najliše gdi je milos zgar dana
 da nigdar ne lipše odjeća ni hrana,
 i vodica slatka da mu je na volju
 u vrjemena svaka u gori i u polju, 40
 i u vijeke po sve dni pod vodom gdi stoji
 razlike zeleni da plodi i goji;
 i zvijeri, i ptice, i človječe sjeme,
 i dubja i travice s naredbom u vrijeme
 što plješe i hodi, naravom da takoj 45
 po kopnu provodi vode van život svoj.
 Nu ne vijem, moj Bože, toj čudo vrh čuda
 u sebi tko može razbirat bez truda,
 gdi slane te vode doli su pod nami,
 a odzgar nas nathode, i odzgar su nad nami! 50
 I nebesko kolo, k tomuj se može rijet,
 da optiče okolo pod vodu vās saj svijet,
 pod vodom ter slanom, gdi sunce zahodi,
 opet nam svom stranom svoj istok izvodi.
 I takoj sudim ja da donjijem pod nami 55
 toj isto sunce sja koje sja nad nami.
 Nu nas tijem nadijeli Višnjega vlas i moć,
 kad je nam dan bijeli, da je donjijem tmasta noć;
 tmasta noć i sanak kad li se nam zgodi,
 tada njim bio danak Danica izvodi, 60
 i sunčano kolo da ih zdesna i slijeva
 svijeh strana okolo svjetlosti opsijeva;
 sunce ih opsijeva i mlako i vruće,
 i zemlja proljeva vodice vjekuće.
 I od srebra i od zlata rude se nahode, 65
 i jezera, i blata, i rijeke od vode;

i u njih je proljetje i ljeto s jeseni,
 i trava i cvijetje s razlikom zeleni,
 s mosuri ledeni i u njih je tamo mraz
 u zimnje studeni, kakono i u nas; 70
 vrhu njih još pada daždiva vodica
 i krupe od grāda i jutrnja rosica.
 I vedro i oblačno zgađa se još tamo,
 i jasno i mračno, kakono ovamo.
 I njim se prigodi da i oni nad sobom 75
 oćute kadgodi da prašti trijes i grom;
 i kako nad nami munje im sijevaju,
 i zvijezde s kudami većeokrat gledaju;
 i guste magline često im osvanu,
 sva polja i ravnine da u mraku ostanu, 80
 ni brijega ni gore da nigdir na svijeti
 ni sinje još more ne mogu vidjeti;
 i rđa i slana, općena kako stvar,
 većeokrat i mana na tle im pada zgar.
 I od polja i od gora vjetri se tuj ćute, 85
 i mnokrat sva mora s valom se zamute;
 smuti se pjenami sve velje toj more
 da kako meu nami brodit se ne more.
 A mnokrat živi duh, ki tuda putuje,
 najmanši vjetra ćuh ni ćuti ni ćuje; 90
 zač po svoj pućini toj more veliko
 tiho se ućini, jak ulje i mliko.
 I školji i otoci mnozi su još tamo
 u morskoj optoci, kakono i ovamo;
 nigdi se milina pod vodom nahodi, 95
 a njegovdje dubina, kakono i ovdi.
 Pod nami tamo još po moru ki brode,
 mrkijenat velju množ i seka nahode.
 I u donje te strane pod nami ke stoje
 trudom se lje hrane, njegovuju i goje; 100
 zač je tvoj hotil sud, o višnjji moj Bože,
 da ljudem nigdir trud lipsati ne može.
 I tuj se razbira boljezan s tugami,

i tuj se umira, kakono meu nami.	
I tamo smrt prijeka, ka, s kosom ku nosi,	105
kako plaha rijeka sve sobom zanosi;	
zanosi i tlači, zlosrdom ter čudi	
u zemlji jednači svaku vrst od ljudi,	
ter sve što kopore i u čem se duh čuje	
uvrijet se ne more kudi smrt putuje;	110
i ki se rađaju i na svijet ishode,	
veselja stradađu, a žalos provode.	
Svudi su tijekom dake svom vrsti od ljudi	
tužice jednake, nepokoj i trudi!	
Da svudi nepokoj, da svudi grozni plač,	115
o višnji Bože moj, človjeka slijedi tač,	
kako se vidi sad, koliko žestok trud	
i koli plačan jad po svijeti zene svud.	
Otkli su tijekom dake srid vode srid slane	
u pupku zemaljske osnovi snovane,	120
a voda svaki čas vidi se pod nami	
i nebo svrhu nas sa svijemi zvijezdami;	
može li tkogodi s razlogom pravo rijet	
da plove u vodi zemaljski ovi svijet?	
Živuća stvar svaka zač se tijekom snobiva,	125
tegota zemaljska gdi može da pliva!	
Zač zemlja da plove, mi bismo poznali	
da morsci valove svijetom bi nišali;	
ter strane na stranu mogal bi svak vidjet	
po moru po slanu da nam se brodi svijet!	130
Toj li se može rijet, gdi je slavno toj more,	
srjed njega da saj svijet ganut se ne more,	
temeljno ner tako, stojeći u vodi,	
u vrijeme u svako vazda se nahodi.	
I razlog toj pravi da saj svijet, moj Bože,	135
što bi vlas na glavi, ganut se ne može,	
ni sjemo, ni tamo, kako toj svi znaju,	
ne ludi, ner samo ki razlog poznaju.	
Nu kad je ovi svijet osnovan u vodi,	
koja se može rijet da ga zdal pohodi,	140

o višnji Bože moj, tko može taj poznat,
 u vodi u žitkoj da o sebi može stât;
 ne imavši potpora, kako taj teška stvar
 pod vodu od mora ne može pasti zgar?
 Tijem da tko razbira taj čuda velika, 145
 na čem se potpira tegota tolika,
 prjeđe bi izgubil i pamet i um svoj
 ner li bi iskusil kako bit može toj.
 Nu grijehom od zgone kad bi svijet odzgar pao
 pod slane te vode, na čem bi doli stao? 150
 Gdi bi se stanile tegote tolike,
 gdi li se shranile živine razlike,
 razlike živine svakoga narava,
 i stvari sve ine što zemlja sazdava?
 Tko da znat toj može ner kripas taj tvoja, 155
 o višnji moj Bože, ki stvori svakoja!
 A meni ni dano, dokli sam na svijeti,
 toj djelo otajno da mogu vidjeti.
 Tijem ću sad parjati taki sud trudan ja,
 zač se vrijeme krati a muža bježi tja. 160
 Muža me ohodi ljuvena i slatka,
 a slabos pohodi i snaga nejaka;
 i moja sva pamet i moja svijes mala
 krađe se u zanovet i u grmja ostala.
 Zač većma što brodim te morske pučine, 165
 to većma zahodim beza dna u dubine!
 Po sebi ter kad sâm razbiram toj djelo,
 niti vijem niti znam što je crno ni bijelo.
 Od družijeh vrh pleći tijem prti ovuj stvar
 ka meni izreći nije dana nikadar, 170
 neka svak razbira i obnoć i obdan:
 čijem se svijet potpira srjed voda osnovan?
 Nu, Bože prislavni, toj hotje vlas tvoja,
 ka mjeri na dlani i uzdrži svakoja,
 neka se poznavna na svijetu ovomu 175
 sva kripas i slava u stvorenju tvomu;
 da pravo svak reče Stvoritelj da si taj

ki vodom optječe posušni vās svijet saj, i odzdal i odzgar neka nas te vode	180
kako sve čudna stvar nathode i ophode. Tijem tko će drugo rijet i sudit po sebi ner da se vās saj svijet uzdrži po tebi, da tvojom oblasti bez konca po vijek vās ne može upasti poda se u propas.	185
Inostran svaki sud ako bi tko činio, taj bi lud i prilud i manen svasma bio. Druzi su još trudi i mislit i rijeti: koja vrst od ljudi učini na svijeti da zelen od gore, ka goru odijeva, vlači se na more i u more porijeva?	190
Svijeh strana ter sade, o višnja Ljubavi, snuju se i grade korablje i plavi, korablje i plavi ter po njem plovu svud človječoj naravi da dijele nemao trud.	195
Zač kad se rasrdi zlosrdom naravi, sve od svijeta pogrdi korablje i plavi s tolikom plahosti, ku, pravo rijet mogu, sve od svijeta jakosti da utažit ne mogu, ali ga svrnuti da tihos učini valove gdi muti po pustoj pučini;	200
ali da ne rika lupaje o suh kraj, gdi tuga velika svoj gledat bijesni vaj; gdi se tač propina ter motar pokriva, po kraju vrh stijena gdi pjene proljeva, najliše od juga kad dima vjetar plah, taj žalos i tuga ter zada velik strah mrnarom ki brode, valovi gdi od mora svu plavcu nathode jak vrsi od gora; od tuge i jada gdi takoj jedreći	205
duša se raspada prijeku smrt videći, raspada i cvijeli, razlučit gdi nije moć ali je dan bijeli ali je tmasta noć, gdi zraka pogine, a nigdir na svijeti najmanše vedrine nije moć vidjeti;	210

svi zglobi da trnu, da prèda srdačce, u oblaku u crnu gdi je skrovno sunačce;	215
na srjeću ner takoj brodi se i jedri, slijedeći nepokoj, dočijem se razvedri, i dokli zgar sine sunačce gorušte ter tmaste magline raščini priguste.	220
Sjeverne plahosti kad li se prigode, kolike žalosti mnrari provode! Gdi sjever plah dima, gdje se tač u plavi mnrarom požima svaki vlas na glavi; gorušti dim krvav gdi užeže sve more timunom da se plav vladati ne more;	225
krvave te plate trudnu plav gdje takoj progone i prate u velik nepokoj; i taj bijes krvavi prije ner se razbere, većekrat od plavi sva jedra razdere;	230
i oholo gdi prši, većekrat bijes spravi, otijemne da skrši i argutle od plavi. Tko može još izrijet jadove vrh jada, gdi zvijezde nije vidjet kojom se svijet vlada, tmasta noć s pomrakom kad bio dan progoni ter mrklijem oblakom tuj zvijezdu zasloni;	235
ter počne trudan vaj mnrara vrijediti, bez zvijezde nijedan kraj gdi ne umi slijediti. K tomuj mu još trepte svi vlasi na glavi nesreća kad smete busulo u plavi,	240
najliše nečesti gdi čine da takoj i karte i šesti da izgube razlog svoj. A trud je najveći mnrarom trpjet svijem po tmasti jedreći s busulom smetenijem!	245
Trudi su još gori gdi u pustoj pučini plavca se rastvori i sva se raščini, ali pak meu vali, o višnji moj Bože, svu bandu zaveli, a uzdignut ne može; noreći ter takoj, zamkne se pod vodu, slijedeći nepokoj i svoju zlu zgodu, i na dnu se stani, gdi, vajmeh, neboga	250

ne može da shrani sobome nikoga.
 Svak tko toj razbira, rec' je li plačna stvar
 gdi more proždira a na dno tone zgar
 srjed morske pučine, gdi nije moć ispliti, 255
 a ufanje pogine u svemu na svijeti!
 I druga nevolja nije manja ner li taj,
 gdi ju plata put školja nažene na suh kraj,
 i seka taj gdi je, pokrovnna skorupi,
 ter se plav razbije i u trijeske razlupi! 260
 Oh, je li još tuga, o Bože živući,
 gdi gleda drug druga prid sobom plovući,
 a jedan k drugomu ne može plovom doć,
 u trudu smrtnomu ufanu dat pomoć!
 Ner željno procvijele spravivši grozni plać, 265
 prijazan gdi dijele tonući, vajmeh, tać;
 i zaman cvileći vrh vode vrh slane
 boljezan dijeleći na dnu se pak stane,
 tonući ter takoj s velikom žalosti,
 ostave život svoj i blago i kosti, 270
 gdi legu groba van, pridavši duh Bogu,
 i otkli se na svoj stan vratiti ne mogu;
 gdje zaspe mrtvi san, gdi, dokle teče svijet,
 sunaće ni bil dan nije čut ni vidjet,
 ni svojte ni roda: da suh panj procvijeli 275
 kad ih taj nezgoda s drazijemi razdijeli!
 A željno taj suzi na domu rascvijeljen
 tko je tać u tuzi s drazijemi razdijeljen!
 K tomuj se još trudi i plaćni nepokoj,
 svijeh strana zli ljudi gdi brode more toj, 280
 da nigdir, moj Bože, ni obdan ni obnoć
 morem se ne može u plavci gojno proć
 od mnogo ljudi zlijeh, ki plovu svijeh strana,
 a od Turak vrhu svijeh i ostalijeh pogana,
 s istoka k zapadu najliše ki brode, 285
 sužanstvo u stadu jak ovce gdje izvode.
 A toj se vidi sad svaki hip i svak čas,
 po moru da je Zapad od pogan plijenjen vaš,

i robljen i plijenjen s velikom žalosti i grozno rascvijeljen, stradaje radosti;	290
otoci najliše napokon i kraj suh, gdi željno uzdiše živući svaki duh, zemlja, lijes i kami da gdi toj razbira, groznijemi suzami jaderno se opira.	
I ja vās povenem i srce mē grozi	295
kada se spomenem kudi se privozi veliko toj množstvo od vjere krstjanske povodom u ropstvo u strane poganske; dim kojijeh život moj ni nitkor na svijeti ne može tolik broj jezikom izrijeti.	300
A čin'te pravi sud i pravo svak procijen' koli je plaćan trud gdi se taj čini plijen, da zemlja uzdiše i mramor da cvijeli gledaje najliše gdi se taj plijen dijeli;	305
a navlaš nejake mladijence videći, pri prseh od majke u suze cvijeleći, ki jedva sisaju, u ropstvu a takoj jehteći pihaju u ruci poganskoj.	
A ostale dušice, ke u ropstvu ostaju, kolike tužice s boljezni poznaju,	310
gdi mladost i starost, što u plijenu izvode, plač, tužbu i žalost do groba provode. Mladost gizdava, a ti toj poznaš, u nokti od lava ka često upadaš!	
A djevice mlade, ljuvene i mile,	315
ke se su, Zapade, u tebi gojile, čini li zla zгода da tuže i cvijele od svojte i od roda kada se razdijele?	
Jehte li i groze, čute li pakljen vaj, kada ih privože nevjerni na on kraj?	320
Zašto se mni meni i taki činim sud da u jami pakljeni ne raste tolik trud, ni taki nepokoj, ki nitkor na svijeti, vaj, višnji Stvorče moj, ne može izrijeti,	
djevice grozni plač gdi kladu u tužbi	325

stojeći, vajmeh, tač poganom na službi,
 ter svaka vlas po vlas podira na glavi
 i nokti svoj obraz i lica krvavi,
 da blidi travica tolik broj videći
 od plačnijeh djevica, suzice roneći, 330
 u gori da vene od jada zelen bor,
 i u lugu da zene i procti suh javor,
 da može vidjeti, da može poznati
 ko djevstvo na svijeti od pogan zlo pati!
 A navlaš gdi uzdišu meu vuci i lavi 335
 i ruke podvižu k nebeskoj državi,
 k nebeskoj državi s vapajem izglasa,
 da ih Bog izbavi turskoga poraza.
 Jeda taj grozni plač kako sve divna stvar
 s nebesa krvav mač učini pasti zgar, 340
 da Božja osveta i taj mač krvavi
 svrh glave do peta zločinca rastavi,
 koji se pridava pod krilo pogansko
 ter hitro izdava česarstvo krstjansko,
 kako je svijem znati, da, slavni Stvorče moj, 345
 s razmirjem u rati provodi život svoj,
 istočne pogane po moru vodeći,
 da vode krstjane zapadom brodeći.
 Tijem bi ktíl sud pravi i pravda od Boga
 da s glavom rastavi zločinca takoga, 350
 neka je človjek zao tijem raspom nadijeljen,
 ki je taj uzrok dao da je Zapad rascviljen.
 Ja, vajmeh, s boljezni rascviljen zadosti,
 ponavljam u pjesni tolike žalosti,
 bñraje, moj Bože: što toli jadan stril 355
 upasti ne može prida te u tvoj kril?
 Grozni plač suzami gdi gorče od jada
 stanovit živ kami objestran propada,
 a uzdasi priljuti i od suza usilos
 ne može svrnuti na ljubav i milos 360
 toj tvoje božanstvo da očima pogleda
 na tužno krstjanstvo prid Turci ko preda;

i trepti i preda, i od straha svi trnu,
 jak čedo kad zглеda najmanšu sjen crnu;
 ali prut neјaki, kijem trepti na volju 365
 od vјetra ćuh svaki u gori i u polju.
 A navlaš tvoj Zapad, od koga morski kraj
 provodi, vajmeh, sad toliko plaćan vaj!
 Sad, višnji moj Bože, pritrudna svijes moja
 dosegnut ne može otajstva taj tvoja, 370
 ni trudan život moj, ni јavi ni speći,
 prijat mir ni pokoj ne može misleći,
 pokli su naredne sve pravde i tvoj sud,
 dušice pravedne što trpe tolik trud?
 Što li su rođene izašad na bil dan, 375
 pokli su robljene svijeh strana od pogan?
 Otroci najliše bez grijeha i zlobe
 koju zled tvoriše da ih Turci tać robe?
 A djevice mlade, ke grijeha ne znaju,
 što te tać, Zapade, u ropstvu stradaјu? 380
 Pravedne dušice, ke grozno cvilite
 ter plaćne tužice meu sobom dijelite,
 mним, vaša nije zloba, za ku se može reć,
 za ku se podoba tolike trude steć;
 ner li se govori, vaj, družbo pridraga, 385
 sirova da gori pri suhoј jednaga.
 Nije zloba, ni vaš grijeh, nu očito vidim ја
 vrhu zlijeh i dobrijeh da gorko sunce sја;
 i sada i vazda, općena kako stvar,
 voda nam od daždа iz oblak pada zgar, 390
 ner zdesna i slijeva, i okolo strana svijeh,
 taj se dažd proljeva vrhu zlijeh i dobrijeh.
 I oci minuti ogrjestu zobaše,
 a zubi strnuti sinovom ostaše!
 I druzi još prave, kako svud leti glas, 395
 krstјanske da glave uzrok su tomuj vaš;
 ter nemir ter nesklad s razmirjem u rati
 čini vas takoj sad u ropstvu plakati.
 Pravedni tijem dake pri zlobnijeh u družbi

provode jednake jadove u tužbi.	400
Mudrci tijekom prave razložno zadosti boljezan da s glave prohodi sve kosti; ter glava kad čuti boljezan od truda, u ostaloj svoj puti bole se sva uda.	
Vaj, nu je trudna stvar u sebi smišljati što zloban i dobar jednako zlo pati.	405
Nu ohajmo stvar taku, nemojmo truditi, toliko potanku toj djelo suditi; zač zaman svak trudi, zaman je vaš trud svoj, po sebi tko sudi otajstvo Božje toj.	410
A navlaš, moj Bože, komu nije zgar dano, dosegnut tko može toj djelo otajno? Zač moj plač i suze i uzdahe sve moje posilam, Jesuse, u krilo u tvoje, i ove sve pjesni za ljubav za tvoju	415
s velikom boljezni ke skladam i poju, jeda te primogu za ljubav ku t' nosim, da milos steć mogu koju te ja prosim! Vaj, da se dostojiš da krilo toj tvoje, Jesuse, otvoriš na molbe na moje,	420
koje se ne brani, ni se će braniti, Jesuse izbrani, pravedne shraniti; a navlaš tko se tač trudeći skončava, slijedeći grozni plač, ter ti se pridava.	
Tijem, grozne suzice, koje se proliste, ter živo s tužice kamenje probiste, nemojte u trudu, molim vas Boga rad, cvileći zaludu skladati tolik jad, gdi trnu svi vlasi, gdi se mramor dvoji, željnijemi porazi gdi tužba taj stoji.	425
A taj jad priljuti i vaši svi trudi ne mogu svrnuti na milos zle ljudi, ki puni sve zlobe pojamši pogane pljenuju i robe svijeh strana krstjane.	430
Tijem, suze priljute, svom silom molim vas, oblake probi'te i nebo vrhu nas,	435

hrleći na pospjuh ter tamo suzice
 Višnjemu u višnjijeh pojđite prid lice;
 i tuj se umnoŹ'te ter, vajmeh, molim vas,
 s vapajem umnoŹ'te cvileći tuŹben glas. 440
 I rec'te: Moj BoŹe, jur veće na svijeti
 tolik trud ne moŹe pod nebom podnijeti,
 krstjanske zać glave, ke umrijet ne scijene,
 kolju se i dave, robe se i plijene.
 K tomuj su nemale joŹ tuge s jadovi, 445
 sela se sva pale, ore se gradovi;
 i u tojzi neŹgodi, o viŹnji BoŹe moj,
 robje se izvodi, komu se ne zna broj;
 s razmirjem taj nesklad ter ćini da takoj
 podnosi tvoj Zapad toliki nepokoj, 450
 zapadnje drŹave ter se tać bezredno
 meu sobom krvave, kako nije pravedno.
 Koju zled ne tvori ni djelo toj plaćno
 dubravom u gori zvjerenje divjaćno,
 i zvijeri sve grube, planina ke plodi, 455
 većma se, vaj, ljube ner li zli narodi.
 A tuj zled podnose u ropstvu krstjane,
 u gvozdju ki voze nećiste pogane;
 voze ih priz volju, duŹice pravedne,
 slijedeći nevolju i trude bezredne, 460
 slijedeći gorķi jad, strađaje slobode,
 za nemir i nesklad zapadnje gospode,
 s kiejh zemlja sad plaće u suze krvave,
 gdi kokot naskaće na orla s dvi glave;
 a orao se potuli iz krova ter takoj 465
 kokota oguli, priŹadŹi na dom svoj.
 Zguli ga do koŹe, da od velje tuŹice
 sam u se ne moŹe pojmiti duŹice.
 Tijem suze grozimo s velikom Źalosti
 i milos prosimo od tvoje milosti, 470
 da nam tuj milos daŹ, podobno ako je,
 da blago pogledaŹ krstjanstvo sve tvoje,
 da se tvoj gnjev skrati, da veće u gnjevu

s razmirjem u rati kraljevi ne živu; neka se može rijet, nesklad je poginuo, jur je sad trudan svijet u miru počينو;	475
neka se puk spravi da, Bože priblažen, hvali te i slavi po vās vijek i amen. Vrh svega, moj Bože, veliki i pravi, ako se steć može dil tvoje ljubavi, sliši moj tužan glas i uzdahe s tugami, i pozri gdi se vās opiram suzami, božanstvo da tvoje bude se svrnuti na molbe na moje, i na plač priljuti;	480
da taj lijes od gore s korijenkom pogine, od koga na more vlače se karine; dim taj lijes u kom se nevjerne hudobe s pogani privoze da plijene i robe, a sama plavčica na zdravje da pliva, pravedna hranica s kojom se dobiva.	485
	490